

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
tia. Preţul după tariful
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiacă.

Adunarea naţională dela Alba-Iulia.

Disolvarea volnică a adunării.

Alba-Iulia, 31 Mai n. 1914.

Neuitată şi unică în felul ei va rămânea adunarea de astăzi din cetatea lui Mihai Viteazul. Neuitată prin strălucirea şi măreţia ei, prin însufleţirea şi căldura, care a unit inimile celor 10.000 de Români la auzul credului neamului românesc, tălmăcit pe faţă şi cu încredere ne-strămutată în viitorul neamului de fruntaşii noştri, şi unică în felul ei prin volnicia fără păreche a locţiitorului de primar al Bălgradului, Roska Miklos, care a ţinut să adaugă o nouă verigă la lanţul nesfârşit al suferinţelor şi persecuţiunilor noastre — *disolvând adunarea.*

În faţa poporului din comitatul Alba-inferioară deputaţii noştri au ţinut să-şi împlinescă chemarea lor de conducători, arătând mulţimei în colorile adevărului, fără nici o exagerare, sistemul de guvernament, graţie căruia ţara noastră a ajuns în halul în care se află. S'a sibiuit după cuviinţă acest sistem păcătos, s'au arătat ranele cumplite de care suferă această ţară şi cari sporesc pe zi ce merge, s'au pus în vedere consecinţele funeste cari trebuie să urmeze continuându-se acest sistem şi drept răspuns reprezentantului poliţiei a disolvat deodată şi pe neaşteptate adunarea, fără să fi atras măcar o singură dată atenţiunea oratorilor sau a preşedintelui adunării, ca să se abţină dela această critică.

Este acesta un caz nemai pomenit şi dacă disolvarea volnică, care a căzut ca un trăsnet din cer senin asupra mulţimei, n-a fost urmată de o baie de sânge, este a se mulţumi fruntaşilor noştri, cari deabea au răzbit să calmeze spiritele şi să înăbuşe ciocotele unei amărăciuni cumplite.

Adevărurile spuse de d-nii Dr. Mihali, Dr. Vaida şi Dr. Vlad, nu-i vorbă, vor fi usturat pe cei cu musca pe căciulă. Li vor fi durut mai cu seamă spusele dep. Dr. Al. Vaida, care a scos la iveală în mod magistral cel mai nou sistem de luptă al stăpânitorilor zilei, *sistemul inaugurat prin agenţii provocatori* pentru a denunţa neamul nostru şi pe fruntaşii săi prezentându-i ca elemente iredentiste, antidinastice şi ruse-file. Li va fi durut cu deosebire protestul solemn ridicat în adunare în contra acestor apucături infame de cari se folosesc tocmai acei, al căror trecut este plin de acte antidinastice. Dar ce alta era să facă deputaţii noştri? Era doar datorinţa lor cea mai de căpetenie de-a spune pe faţă şi la primul prilej ceea-ce trebuia să spună orice om, care ţine la curăţenia principiilor sale şi la cinstea sa de bărbat conştiinţă de chemarea sa.

Cuvintele deputaţilor noştri au căzut cu greutatea plumbului asupra celor puşi să spriginească acest sistem de defaimare şi imbat de acte imorale şi în svârcolirea lor nepuţincoasă nu le-a rămas alta decât să se folosească de obicinuita armă a forţei brachiale şi să disolve adunarea.

În contra acestui act de brutalitate fără păreche s'a protestat imediat după adunare telegrafic la prim-ministrul Tisza, la ministrul de interne şi la vicecomitele comitatului Alba-inferioară, iar astăzi se va cere prin fruntaşul nostru d-l Dr. Iuliu

Maniu cercetare disciplinară în contra funcţionarului volnic.

Pe cât de revoltaţi suntem în clipele aceste în contra volniciei nemaipomenite pe care o infierăm cu toată energia, pe atât de mângâiaţi suntem însă de ţinuta admirabilă şi de trezvia fără păreche a poporului nostru. Deşi miile de ţărani au fost împedecaţi să asculte glasul tuturor fruntaşilor noştri, setea cu cari au sorbit şi şi-au imprimat în sufletele lor cuvintele puţinilor oratori, ne-au dat cea mai strălucită dovadă că poporul nostru s'a deşteptat şi că simte una cu fruntaşii săi.

Suntem nespuşi de mândri când putem face această constatare, căci această trezire formidabilă a conştiinţei naţionale în sufletele ţăranilor noştri trebuie să ne întărească tuturor nădejdea în izbânda cauzei noastre sfinte.

Adunarea măreaţă din cetatea lui Mihai Viteazul ne vesteşte zorile apropiate ale unui viitor mai fericit.

În ajunul adunării.

Începând dela orele 1 după amiază piaţa Bălgradului şi străzile, cari duc spre hotelul „Europa”, locul fixat pentru ţinerea adunării, ofereau un aspect înălţător. Ori unde te uitai privea şi se oprea la sutele de ţărani români, îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, cari aşteptau cu vădit interes semnalul începerii adunării. Mulţi din aceşti volnici ţărani sosiseră la Bălgrad în zorile zilei, temându-se ca nu cumva, venind în grupuri prea compacte, să fie oprii de a participa la adunare. Cu toată ploaia abundentă, care s'a revărsat pe la amiază asupra oraşului, mulţimea nu se mişca din loc, ci aştepta în linişte şi cu răbdarea caracteristică a ţăranului român, desfăşurarea evenimentelor.

Pe la orele 2 după amiază se observă în mulţime o viaţă mişcare. Încep să se ivească din depărtare grupurile compacte de ţărani, cari, având în frunte pe preoţii lor, table cu numele satului, bande de muzică, se îndreaptă spre locul adunării. Grupurile sosesc în cea mai perfectă ordine, în rânduri militare de câte 2 şi 4. Toţi poartă la pâlării frunză verde de ştejar. Sunt ţăranii noştri chipeşi din comunele Drâmbăr, Limba, Oarda de jos, Oarda de sus, Sibişeni, Vinţ, Vurpăr, Dala, Dumitra, Tuş, Galda de jos, Galda de sus, Chişfalău, Bărbant, Straja, Totol, Henig, Cut, Sântimbru, Galtin, Cojariu, Leuşa, Cârna, Acmar, Benic, Girbours, Mihali, Cliseni, Sard, Meteş, Bucerdeş, Cricău, Ampoiţa, Telna, Ighiu, Miceşti, Tăuţ, Polana etc. etc.

Erau între ei moşi cu plete cărunte, cari ţineau pas cu fi şi nepoţii lor. Mulţi dintre ei şi-au luat şi soţiile, cari păşiau în rând cu bărbaii.

Impozante erau cu deosebire următoarele grupuri: Un grup de 600 ţărani din satele Sântimbru, Galtin şi Coslar, un grup de 400 ţărani din comunele Drâmbăr, Ceuşa şi Straja. Cel mai impozant grup a fost cel al ţăranilor din satele: Telna, Bucerdeş vi noasă, Tăuţ, Ighiel, Ampoiţa, Meteş, Ighiu, Sard şi Chişfalău (Miceşti). Erau vre-o 2000 de ţărani în rânduri de câte patru.

La intrarea lor în curtea otelului s'a ivit primul incident. Poliştii postaţi la poarta otelului le-au confiscat la toţi bătele şi beţigăgele. Ţăranii le-au estradat fără să se opună. Mulţi radeau şi făceau glume la adresa poliştilor, cari cărau în braţe nenumăratele beţe ducându-le în localul poliţiei.

Deschiderea adunării

În faţa unei mulţimi de vreo zece mil oameni, cari ocupaseră până la ultimul loc curtea spaţioasă a otelului, dl advocat R. Patitia senior, acest încăruntat dar inimos fruntaş al Bălgra-

dului, a deschis impozanta adunare, împărtaşind celor întruunţi obiectele dela ordinea zilei.

Chemarea adunării de astăzi — a zis dl Patitia — este să dăm expresiune dorinţei noastre de-a ne feri o soarte mai bună. În scopul acestei au venit în mijlocul nostru iubiţii noştri deputaţi şi membrii comitetului naţional, ca să vă vorbească şi să vă spună să nu des-nădăjduiţi, căci, oricât de vitrege ar fi vremurile prin care trecem, neamului nostru este hărăzit un viitor mândru şi mareţ...

În aplauzele mulţimei dl Patitia propune de preşedinte al adunării pe părintele protopop Teculescu, de vice-preşedinte pe dl advocat Laurenţiu Pop iar notari pe d-nii: Aurel Marcu, Tit Morar, Dr. C. Velican, Dr. E. Muntean, Dr. Z. Muntean şi Dr. A. Mărza.

După aclamarea membrilor biroului adunării a luat cuvântul dl protopop Teculescu mulţumind pentru onoarea de-a fi ales preşedinte al adunării. Propune apoi o comisiune constatătoare din d-nii: Dr. Macaveiu, pâr. Fl. Rusan, protopop Ioan Maior, preotul Ioan Francu, preotul Ilie Magda, preotul Urşa, preotul Circo, Dr. I. Pop, Dr. C. Velican, Dr. Baltariu, Dr. A. Mărza, Dr. E. Muntean, Dr. R. Patitia junior, N. Florescu şi Z. Muntean, cari să invite pe deputaţii şi pe membrii comitetului naţional să vină în mijlocul poporului.

După câteva minute sosesc deputaţii Dr. Mihali, Dr. Vaida, V. Damian, Dr. C. Pop, Dr. Nicolae Şerban însoţiţi de membrii comitetului naţional, între cari d-nii Dr. V. Moldovan, Dr. V. Branice, Dr. Nestor Oprian, Dr. A. Vlad, Dr. Iuliu Maniu, Dr. R. Boua, Dr. Lazar, etc. Mulţimea aclamează estaziată pe deputaţii şi fruntaşii neamului.

Discursul protopopului Teculescu.

Făcându-se linişte părintele Teculescu rosteşte cu cunoscuta-i vervă oratorică un discurs însufleţit spunând între altele:

Fraţilor! Precum vedeţi au sosit în mijlocul nostru mult stimatului nostru deputaţi. Credeţi că vă vorbesc din sufletul vostru, când le exprim de la locul acesta mulţumită şi recunoştinţa noastră, pentru că ne-au făcut părtaşi de această cinste. Sunt puţini la număr, sunt numai cinci, dar nici unul dintre ei n'a perit şi n'a eşit frânt din lupta ce-au purtat-o pentru dobândirea drepturilor noastre naţionale. Din potrivă ei s'au luptat şi au lucrat cu isteţime, aşa cum Românul ştie să lupte.

Adunarea noastră de astăzi ne oferă un prilej rar de mângâiere şi însufleţire şi ar fi păcat să nu-l folosim cu toată căldura inimii, ca să ne întărim sufletele pentru lupta ce ne aşteaptă. Când vă văd înaintea mea, atât de mulţi, atât de mândri, voinici şi verzi ca ştejarul, par' că stau în faţa unui codru plin de viaţă, laolaltă căruia mă închin cu smerenie. Codrul este doar «frate cu Românul», codrul este cea putere mare şi viuă lăsată nouă de Dumnezeu, care nu poate fi răpus, aşa cum nici voi nu puteţi fi înfrânţi, care creşte şi se desvolcă tot mai puternic şi mai mândru.

Adunarea noastră de astăzi să strălucească prin purtarea noastră liniştită şi trezvie ca o pildă înălţătoare de inimă pentru toate timpurile.

Nu e chemarea mea să vă spun astăzi ce ne frământă sufletele, aceasta o veţi auzi din gura deputaţilor noştri iubiţi. Eu vreau să fiu numai cea boare lină, care să vă deschidă sufletele aşa cum suflul ei dător de viaţă deschide floarea din câmp. Vreau să vă deschid inimile, ca să primiţi şi cuprindeţi în sufletul vostru învăţăturile şi sfaturile ce le veţi auzi. Vreau ca băţările inimii deputaţilor noştri să pătrundă la voi şi împreună cu ei să simţiţi aceleaşi doruri şi mângâieri.

Noi nu voim nimic rău. Ceeace voim şi cerem noi, este scris de mult în cartea neamului. Nu voim altceva decât ceea ce-au voit părinţii noştri: viaţă şi lumină. Voim să păstrăm ce am primit dela ei şi ce e al nostru şi numai al nostru. Nu ne trebuie figuri streine, nu ne trebuie cadre noi...

Din mil de glasuri astăzi
Un glas noi să formăm,
Şi 'n lung şi latul lumii
Noi astfel să strigăm:

Români suntem cu toţii
Şi-aşa vrem să ne fie
Şi fiu şi nepoşi
De-acum până 'n vecie.

Aplauze şi aclamări entuziaste au acoperit ultimetele cuvinte ale oratorului.

Urmează la cuvânt d-nul deputat Dr. Mihali.

Discursul d-lui Dr. Mihali.

Domnilor şi Fraţilor!

Vă salut cu toată dragostea şi vă mulţumesc, că la invitarea noastră aţi venit într'un număr atât de impozant la această adunare.

Primiţi cele mai călduroase salutări şi din partea iubitului nostru preşedinte George Pop de Băseşti care, din motive sanitare, fiind împedecat de a veni la aceasta adunare, vă trimite prin mine salutul său părintesc.

Faptul că d-voastră v'aţi prezentat la aceasta adunare într'un număr atât de mare, dovedeşte că sunteţi pe deplin conştii de însemnătatea vremii prin care trecem.

Şi într'adevăr, Domnilor şi Fraţilor, momentele aceste sunt mari, pentru că întreagă viaţa politică şi economică a statului nostru trece prin o criză foarte gravă. Criza este generală şi cu atât mai gravă, cu cât azi întreaga monarhie habsburgică are în afară de hotare o mulţime de duşmani, iar în lăuntrul ei pacea şi bună-înţelegerea între naţiunile deosebite lasă mai mult de dorit decât ori-când. Zace în interesul monarhiei şi a popoarelor ei, ca pacea şi bună-înţelegerea lăuntrică să poată fi restituită la timpul său, ca astfel unite toate în cugete şi simţiri, să poată lucra împreună pentru apărarea şi dezvoltarea ţării şi a dinastiei, iar aceasta numai atunci poate urma, dacă pe cale legală şi prin instituţiuni trainice se va asigura libertatea deplină atât pe terenul politic, cât şi pe cel economic şi cultural pentru toate popoarele de sub ocărmuirea scepturii habsburgice.

Durere însă, factorii competenţi ai monarhiei şi îndeosebi guvernul ţării noastre nici pe departe nu-şi dau silinţa ca să asigure prin instituţiuni legale libertatea tuturor popoarelor ei, căci dacă au făcut-o, în mod firesc s'ar promova şi întemeia buna înţelegere şi frăţietatea între toate popoarele ţării. Atunci am putea privi liniştiţi la viitorul ce ne aşteaptă.

Partidul naţional român, credincios trecutului şi programului său politic, a fost şi este pătruns de marele principiu al solidarităţii şi al bunei înţelegeri între toate popoarele ţării. Însă la această bună înţelegere şi solidaritate numai atunci se poate ajunge, dacă guvernele ţării vor respecta cu sfinţenie ce poartă deviza: libertate, egalitate şi frăţietate!

Comitetul partidului naţional român, conştii de marea chemare ce o are pentru binele neamului românesc şi consecvent principiilor programului său, a hotărît în cea mai perfectă înţelegere în decursul anului trecut, ca să răspundă invitării prim-ministrului ungar pentru a începe tratative serioase în scopul găsirii modalităţilor de a aplana diferendul ce există între poporul român şi guvernul unguresc şi de a se sana justele noastre gravamine.

Durere însă, aceste tratative — deşi au durat aproape un an de zile şi noi în decursul pertractărilor ne-am dat toată silinţa ca să putem ajunge la o înţelegere reală cu guvernul — n'am avut rezultatul dorit din motivul, că guvernul actual n'a fost aplicat să satisfacă justele pretenţiuni ale poporului nostru.

Despre rezultatul negativ al tratativelor şi despre motivele cari au

produs eşuarea păcii dorite, poporul român a luat deplină cunoştinţă din enunţierile făcute în şedinţa plenară a comitetului ţinută la Budapesta în luna Ianuarie a. c., la care şedinţă afară de membrii comitetului au participat şi mai mulţi bărbaţi de încredere ai partidului nostru naţional.

E lucru firesc, că în timpul tratativelor lumea românească spera, că guvernul actual — considerând şi situaţia gravă internaţională în care ne găsim — totuşi ne va face oare-cari concesii de valoare, că ne va garanta d. e. cel puţin 50—60 cercuri electorale cu majoritate românească; că va introduce limba românească ca limbă de instrucţie în toate şcolile de stat din ţinuturi româneşti, şi în cele primare, şi în cele secundare, că va crea instituţiuni mai înalte pe seama fiilor unui popor de peste 3/4 milioane suflete, că va sista persecuţiunile îndreptate contra fiinţei noastre naţionale.

Speram, că se va învoi ca limba română să fie introdusă în toate ramurile administraţiunii şi ale justiţiei, că în ţinuturile româneşti funcţionarii vor fi Români, cari cunosc nevoile poporului nostru, şi pot a se înţelege cu el în limba lui.

Durere, aceste legitime pretenţiuni ale noastre contele Tisza le-a respins. Iar ceea ce de fapt a admis şi în parte a realizat, nu prezintă pentru noi o aşa valoare, ca pe baza ei să putem încheia o pace onorabilă şi durabilă.

Am firma convingere, că rău fac maghiarii, când se încapăţinează într'o politică de exclusivism naţional.

Viitorul mai apropiat li va convinge, că la urma urmelor aceasta politică este cu mult mai păgubitoare pentru elementul maghiar decât pentru cel românesc. Fapt este, că între naţiunea maghiară şi cea română există o superioară comunitate de interese, ce a recunoscut chiar şi prim-ministrul actual al ţării. Cu toate acestea nu e aplicat a promova reciproc întărirea comunităţii de interese.

Domnul ministru-preşedinte şi politici-anii maghiariar trebuie să ştie, că noi Români afară de aceea, că în lupta pentru realizarea justelor noastre pretenţiuni avem pe partea noastră simpatia tuturor statelor civilizate, suntem prietini buni cu toate naţiunile din patrie, cu slovacii, cu germanii, cu sârbii, cu rutenii, cu croştii.

Maghiarii nu se pot lăuda cu asemenea legături de simpatie.

Nu mă mir aşa-dar, că unii dintre politicianii maghiari alieargă după prietenii străini. Dar întreb, că cum să le fie muscalii ori francezii prietini, când aceia bine ştiu, că şefii partidelor maghiare nu ştiu să câştige simpatia şi încrederea popoarelor nemaghiare?

Cum vrei să fi prieten cu cel din mari depărtări, dacă nu eşti în stare să câştigi prietenia compatrioţilor tăi?

Văzând guvernul şi politicianii maghiari că noi nu vrem să ne jertfim naţionalitatea noastră de dragul utopilor govinismului maghiar, ne acuză în parlament şi în presă, că suntem iredentişti, antidinastici, ba — unii — chiar şi panslavişti. Toate aceste invinuri sunt calumnia răutăcioasă, pe cari le respingem cu indignare.

Pe noi n'au să ne înveţe ei patriotism şi localism. Dinasticismul nostru nu are două feţe, ci numai una, iar aceea este curată ca aurul. Patriotismul nostru nu înseamnă asupra a altora, ci libertate naţională cinstită pentru toate naţiunile, cari susţin cu averea şi sângele lor aceasta patrie. Patriotismul nostru nu e fanfaronadă sberătoare, ori linguşire făţarnică, ci adevărată iubire şi dragoste pentru acest pământ, care ne e patrie străveche şi pe care poporul îl mun-

cește cu sudoarea feții sale și îi apără cu sângele său, Starea tristă de azi a țării o cunoașteți cu toții. Știți, îndeosebi, că nenumărate comune și ținuturi românești sufer de câțiva ani de recolte rele de revărsările râurilor. Noi în parlament și în presă am cerut și am așteptat, ca guvernul să ia măsuri ca râurile să fie regulate, dar ne-au răspuns, că visteria țării nu are bani pentru lucrări de regularea apelor și nici pentru ușurarea mizeriei țăranilor noștri înșiși la sapă de lemn.

Dar atunci întreb, de unde are guvernul bani, ca să destineze 30 de milioane pentru noua colonizare între Români? Doar a cheltuit o sumedenie de milioane și până acum pentru astfel de colonizări până acum zadarnice.

Cu banii aceștia putea foarte bine să pună zăgazuri râurilor, cari ne inundază câmpiile și sărăcesc poporul nostru. Dar guvernul nesocotește toate aceste nevoi arzătoare și de mare importanță atât pentru poporul nostru, cât și pentru statul înșuși.

Dacă guvernele țării nu se vor îngriji în mod serios de soarta poporului muncitor de pământ, emigrarea se va spori și în mai mare măsură și poate urma o zi fatală când țara nu va avea destule brațe muncitoare și destui apărători.

Dorindu-vă ca Dumnezeu părinților noștri să lumineze desbaterile noastre, vă salut încă odată cu toată dragostea inimii mele și declar adunarea populară de deschisă!

Discursurile domnilor Dr. Vaida și Dr. Vlad.

După discursul d-nului Dr. Mihail, care a fost des întrerupt de aprobarea și aclamările mulțimei, a luat cuvântul d-nul Dr. Al. Vaida, care a insistat cu deosebire asupra sistematizării de spionaj și de denunțări înăuntrul sub guvernul Tisza. D-l Vaida a redus la adevărata lor valoare acele mizerabile despre preținatul ardelean, rusofilism și antindianism, cu cari suntem învinuiți. În nru de mâne vom da un extras mai lung din discursul inimosului nostru deputat, care a electrizat mulțimea.

A urmat la cuvânt d-l Dr. Aurel Vlad, care a supus unei aspre critice dispozițiunile noii legi electorale.

Disolvarea adunării.

Pe când vorbea Dr. Vlad, s'a prezentat căpitanul orașului Iosif Roșca și adresându-se către adunare a întrebat pe ungurește: „Cine e aici președintele?”. Pezentându-se în această calitate protopopul Teculescu căpitanul orașului a zis următoarele: „Gendarmii mi-au adus la cunoștință, că aici se țin vorbiri agitatorice. Vă atrag atențiunea, că, dacă se vor mai ține astfel de vorbiri, voi disolva adunarea.

La întrebarea președintelui și a celor din jurul lui că „Cine și ce s'a vorbit agitatoric?” și-a făcut apariția substitutul de primar Roska Miklos, care, fără a aștepta răspunsul căpitanului, a zis următoarele: *In calitatea mea de locuitor de primar oferul de gendarmi mi-a anunțat, că aici se țin vorbiri agitatorice și m'a rugat să disolv adunarea aici în caz contrar o va disolva el.*

În decursul acestor dialoguri n'a vorbit dintre oratori nimenea.

Protopopul Teculescu la aceasta, provocându-se la forța majoră, a închis adunarea și a provocat pe oameni să se resfireze în liniște, ceea ce s'a și întâmplat.

Trebuie notat, că reprezentantul poliției nu a excepționat, până în momentul disolvării adunării nici o afirmațiune din vorbirile rostite.

Domnii Iuliu Maniu, protopopul Teculescu, Dr. Marciac și Dr. Pop advocați îndată după adunare au protestat telegrafic la vicecomitele, la ministru prezident, la ministrul de interne cerând pedepsirea celor vinovați.

In momentul când viceprimarul Roska a declarat adunarea de disolvată, și-au făcut apariția vre-o 50 de gendarmi, care fără nici un motiv au început să șarjese cu sulăile înfipte pe pușcă mulțimea care neîncompând în curte asculta din stradă vorbirile.

Între altele gendarmii au arestat

și desarmat un grup de soldați, cari, văzând mulțimea enormă de oameni, se opriseră în fața oțelului. Soldații, între cari și 2—3 Unguri, au fost duși la comandamentul pleșii.

La cuvântul de ordine dat de d-l Dr. I. Maniu, care a supravegheat plecarea mulțimei din curte, țărani noștri punându-se în rând au părăsit curtea aclamând pe deputații și fruntașii neamului.

Protestul telegrafic adresat miniștrilor Tisza, Sándor, și vicecomitelui Bánffy.

Vă aducem la cunoștință cu tot respectul, că cei peste 8000 de oameni întrușiți în adunarea populară dela Alba-Iulia au fost împărțiați de gendarmerie în mod arbitrar, fără ca factorul emis al autorităților care era prezent să o fi provocat la aceasta în mod legal neavând nici o obiecțiune în contra vorbirilor rostite; acțiunea neleguită a gendarmeriei a fost sprijinită de ajutorul de primar și astfel jandarmii încurajați au și brutalizat pe vre-o câțiva din mulțimea, care se împărția în mod pașnic.

Protestând în contra acestui procedeu nelegal și brutal, adânc consternați, cerem pedepsirea organelor, cari au procedat nelegal. —

Protopop Teculescu președinte. Iuliu Maniu.

Primul concurs sportiv rom. la Orăștie.

— Raport special al „Gazetei Transilvaniei.” —

Orăștie 31 Mai n. (noaptea).

Încă de Sâmbătă a început să se schimbe la față Orăștie liniștită.

Tinerimea română sportivă — noțiunea aceasta ne lipsia însă acum 2—3 ani — venise rânduri-rânduri și o nouă viețată învesela străzile orașului.

Cerul era posomorât și ploaia amenința să nimicească succesul frumoaselor întreceri. Dar la adeică, cerul s'a înseninat și în tot timpul concurselor începând dela 2 și 1/2 până către 7 oare ploaia ne-a cruțat, așa că concursul public până pe o luptă de trântă și una de box (cari au trebuit să se țină sara la 8 în sala cea mare dela Hotelul Central) s'a ținut sub cerul liber, la obor, după programul înainte fixat.

Football. — Întrecerile s'au început cu matchul de football între echipa tinerilor noștri universitari din Budapesta clubul, „Petru Maior” (dress portocaliu) și echipa reprezentativă a clubului sportiv „Gloria” din Arad (dress vânăt). Ca judecător de joc a funcționat dl Gavril Deac, maestru de scrimă din Cluj, un bărbat binemeritat pe terenul propagandei sportive la noi. În prima durată a jocului „Petru Maior” se arată superior în joc, sfârșește cu un succes de 3 goaluri date în poarta adversară; Aradani: O. Kevanșă luată de Peștani asupra Aradanilor, cari în întrecerea dela Arad li biruise pe Peștani tot în acest raport, — a înțepit și mai tare râvna și animația jocului, care pentru Aradani poștați în contra vântului ce le bătea în față, a fost ceva mai puțin avantajosă. În durata a 2-a Aradani au dovedit că sunt la nivel cu bravi lor colegi din Peșta, și au sfârșit cu 2 goaluri victorioase, spre marea bucurie a simpaticului lor președinte dl advocat Dr. Crișan din Arad, care le urmărea din public jocul cu toată dragostea și pasiunea unui sportist însușit.

Aproape 2 oare a durat acest match, care a angajat toată atenția publicului prin trumuseța sa și prin peripețiile variate și agitate ale jocului superior de frumos ale ambelor echipe. Terenul impropriu pentru joc (iarba mare, în urma umezelii lunecoasă, terenul nenivelat plin de hârtoape), pe care căderile combatanților se țineau lant, durere nu s'at posibilitatea ca bravi noștri fotbalști să-și poată dezvolta în toată splendoarea perfectă lor rutină și vervă de joc. Cu toate aceste prestațiunile lor au fost superbe și au secretat aplause însușite atât la numărul public gratuit care inundase oborul, cât și la — durere — foarte puținul public platnic (aud că tot încasau a fost numai de K 600—). Mulți erau duși la adunarea publică din Alba Iulia. De ce s'or fi ținut aceste 2 intruciri, în aceeași zi?...

Eră trecut de 5 oare când s'a sfârșit acest match. Au urmat:

asalturile de scrimă.

Rând pe rând părechile de com-

Alte amănunte.

În decursul zilei de ieri și azi intelectuali din comitatul Alba-Inferioară au ținut în Alba-Iulia mai multe consfătuiri de importanță. Sub președintele d-lui Maniu s'a ținut ieri seara o întrunire a advocaților români din comitat, la care au participat 30 advocați. S'au luat hotărâri importante cu privire la atitudinea viitoare a advocaților români.

Azi dimineață intelectuali din Alba Inferioară au discutat și votat un regulament pentru organizarea partidului național român din comitat. S'a ales apoi pe baza regulamentului votat comitetul central cu sediul în Blaj. Președinte al acestui comitet s'a ales dl Dr. Iuliu Maniu, vicepreședinte d-nii Dr. Marcu și protopop Teculescu. S'a ales apoi un secretar, notar, casar și membrii comitetului în număr de 10. Din acest comitet mai fac parte și câte 2 delegați din cele 4 cercuri electorale.

S'au ales apoi comitete separate pentru fiecare din cele 4 cercuri electorale.

Tot în decursul zilei de astăzi a ținut ședințe și comitetul partidului nostru național.

Între altele s'a hotărât, ca viitoarea adunare populară să se țină în timpul cel mai apropiat, probabil la Brașov.

Seara a avut loc concertul. D-na Triteanu, îmbrăcată într-un splendid costum de Pădureancă și d-nii Ionel Rădulescu și Ionel Crișan au încântat publicul prin prestațiunile lor escelente.

Cor.

suntem cuprinși de nădejdi nouă pentru viitor, când vedem desfășurarea de forță și de sănătate a viitoare generații române.

Cu timpul ne vom putea câștiga și rutina necesară — care azi firește ne lipsește încă — în chestia aranjării practice a concurselor pentru ca atât publicul privitor să poată avea plăcere completă cât și sportiștii să-și poată dezvolta toate calitățile lor.

Plasarea publicului, perspectiva asupra echipelor de football și a combatanților la scrimă și trântă, terenul alegerea și aelngrijirea lui, participarea publicului și tarifa prețurilor de intrare, ca și poată participa cât de multă lume și să fie dat și un profit material mulțămitor, — iată tot atâtea chestiuni, cari numai rând pe rând, și după ani de praxă se vor putea rezolvi în mod mulțumitor.

Vorba, e că mișcarea s'a pornit cu bine și lavina uruită nu se va opri în calea ei!

Doamne ajută! —

ff.

Revizuirea legilor pentru Instrucțiunea populară.

Semioficiosul »Bud. Tud.« anunță, că în legătură cu reforma administrativă, ministrul de culte va face revizuirea legilor și ordinațiilor actuale, privitoare la instrucțiunea populară. Spre acest scop ministrul a instituit o comisiune de codificare, sub președinția sa, iar de vicepreședinte a numit pe secretarul de stat contele Klebesberg Kuno.

Ce va pune la cale aceasta comisie, nu se spune mai de aproape.

Delegațiunile.

Inchiderea sesiunii.

În ședințele de Vineri ambele delegațiuni și-au terminat lucrările și sesiunea a fost închisă, cu formalitățile obicinuite. Din cele petrecute în ședințele aceste mai remarcăm următoarele.

Delegațiunea austriacă.

În delegațiunea austriacă s'a discutat Vineri bugetul Bosniei și Herțegovinei și preliminarul bugetului ministerului comun de finanțe. În chestiunea Bosniei a vorbit în merit deputatul dalmatin, Dr. Krek, arătând necesitățile țărilor anexate. A răspuns ministrul comun de finanțe, Dr. Bilinski, reflectând la oratori, cari s'au ocupat cu Bosnia. A fost interesantă declarațiunea ministrului referitoare la dorința Bosniacilor de-a avea și ei reprezentanți în delegațiuni. De-o camdată guvernul comun nu a aflat cu cale să se ocupe cu aceasta dorință, care însă poate să se realizeze cu timpul.

Delegațiunea a votat ambele bugete și prin aceasta și-a terminat programul de lucru.

Delegațiunea ungară.

În delegațiunea ungară s'a continuat și s'a terminat desbaterile bugetului de externe, care în urmă s'a votat. Au avut loc discuții vehemente, cari însă s'au referit la unele chestii interne ale Ungariei. S'au făcut și atacuri politice-personale, d. e. între Andrássy și Tisza. În unele momente se păsă că lucrurile se petrec în camera ungară, unde patrioții oligarhi își spală pe întrecute rufele politice murdare cari însă în cele din urmă tot murdare rămân.

Ca moment satiric dar sicutum de însemnătate, amintim observarea lui Rakovsky István. Rakovsky făcuse niște interpeelații, referitoare la situația externă. I-a răspuns șeful secției de la externe, contele Wickenburg. Rakovsky s'a declarat mulțumit, dar a adaus următoarea reflexie malicioasă:

— Deoarece — a zis el — la întrebarea mea referitoare la pacea de București, dl. șef de secție a ținut să nu răspundă, eu sunt aplicat a crede, că monarhia stă și azi pe baza revizunii!...

Contele Wickenburg a răspuns imediat, declarând, că după-ce marile puteri s'au abătut total de la ideea revizunii, monarhia a adoptat și ea aceasta atitudine.

Discursul lui Wickenburg.

Dintre vorbirile de Vineri este de remarcă discursul contelui de Wickenburg. Dl. dăm aci în extras, ca încheiere a raportului nostru, căci din din el reiese ce idei curioase, uneori nereale și scâlciate au la cărma monarhiei unui din conducători, asupra raporturilor externe.

Iată ce a zis contele Wickenburg:

Cu privire la Albania suntem absolut neliniștiți de punctul de vede-

re religioasă: voim ca populațiunea, fără deosebire de religiuă, să se aplice la scopurile naționale.

În ce privește reproșul că ministrul nostru la Durazzo, ar fi părăsit postul său, oratorul declară că ministrul s'a dus pe vaporul «Szigetvar» spre a trimite depeși șifrate, după care s'a întors îndată la Durazzo.

Oratorul constată că răsvrățiții din Albania au încetat procedurile ofensive. (?)

Răspunzând dlui Andrássy în ce privește convențiunile cu Italia în privința Albaniei, oratorul relevă declarațiunile dlui San Giuliano care a constatat că Italia n'ar permite o schimbare a situațiunii pe Adriatica în desavantajul Italiei; aceasta este și politica noastră; noi n'am putea tolera o atare schimbare în desavantajul Monarhiei. Nu există deloc intențiune de a se stabili o constăpânire austro-italiană în Albania.

Cât despre reproșul că Germania ar fi părăsit Monarhia în cursul crizei balcanice, dl Wickenburg constată că Germania a răspuns în mod ireproșabil la datorile sale de alianță în cursul crizei balcanice. (?)

Această alianță și-a făcut probele vreme de 40 de ani, ceea ce bine înțeles nu poate împiedica politica noastră de a căuta o apropiere amicală de Puterile celeilalte grupări.

S'a pretins de către opoziție că noi am fi pierdut, tot prin politica noastră în cursul crizei, simpatia României și Bulgariei; aceasta este cu totul neîntemeiat. (?) Noi întruținem cu guvernul dela București relațiuni amicale neschimbate. Cât despre Bulgaria, simțurile noastre de apana la vreme diferendele dintre Sofia și București n'au produs din partea Bulgariei nici o nelățegere. Ministrul de externe n'are nici o cunoștință că s'ar fi manifestat la Sofia vre-o animozitate în contra noastră.

Vorbind despre căile ferate orientale, oratorul declară că regularea definitivă a acestei chestiuni, Monarhia va avea a salvagarda și alte interese economice, comerciale și politice. Monarhia se pune cu privire la căile ferate orientale pe aceeași bază juridică ca tratatele de pace ale Turciei cu Statele balcanice, stabilind principiul că concesșiunile căilor ferate date de Turcia își păstrează validitatea și sub noul regim.

Pentru orfelinat.

Dintre Români din America a manifestat de timp mai lung un mare interes pentru crearea de orfelinate la Români din Ungaria, protoul român gr. cat. din Aurora Ills (America de nord), d-l Ioan Pop. Harnicul preot a lucrat și eșgat între credincioșii săi în favorul orfelinatului, a făcut un plan detaliat, cum s'ar putea înțgeba mai ușor orfelinatele la noi și a colectat bani, sume frumoase, în interesul acestui scop. Părintele Ioan Pop a scris de mai multe-ori despre planurile și nișunțele sale venerabilei d-ne Emilia Dr. Rațiu, la Sibiu și a trimis bani colectați tot la adresa dăusei, care le-a depus la »Albina«.

Mai de curând d-l Pop a trimis iarăș d-nei Dr. Rațiu o sumă de bani pentru orfelinat, însoțit de o scrisoare, pe care d-na Rațiu ne-a pus-o la dispoziție. Dăm din ea părțile mai interesante.

Iată ce scrie părintele I. Pop:

Aurora Ills 13 Mai 1914.

Prea Onorată Doamnă!

Cu posta de azi espedez 225 cor. la adresa d-voastră pentru orfelinatul proiectat. Binevoiiți a-i pune la cialați și la timpul său să-i dați la locul destinat. O săptămână după Rusali preștii români gr. cat. vom conveni în East-Chicago, (Statul Indiana), la sfințirea noii biserici pentru numita parohie fondată de mine și completată prin ilustritatea Sa Dr. V. Hossu Episcopul de Gherla cu un preot foarte harnic.

La cea convenire vom pune baza la o revistă bisericească fiind acuma în America 6 frați români gr. cat. și e nevoia de o revistă în care să ne putem dezvolta mai cu rod activitatea noastră grea. Atunci voiu recomanda în atențiunea fraților și cauza orfelinatului și le voiu împărți din blocurile trimise mie, și voi insista pe lângă frați să se pună și ei în serviciul nobilului întreprinderi a numitului institut.

Aci d-l Pop schițează un plan pentru crearea de orfelinate, pe care, deși are părți bune nu-l publicăm, fiind superat prin noua pornire a femeilor noastre, constituite în „Uniune”. D-l Pop continuă apoi astfel interesanta sa scrisoare:

Orașul nostru Aurora are 40 mil

de locuitorii și anul trecut în 8 zile s'a colectat 100 mil dolari pentru zidirea unui sanatoriu și eu ca preot nu am dat decât 25 dolari, oamenii 1—5, iar boagașii orașului câte 50—500 dolari, episcopul diecezei în care sunt eu 10 mil dolari și în 8 zile a fost adunată suma de 100 mil. Și acasă sunt oameni cu stare, preoți, avocați, medici, funcționari, profesori, învățători, proprietari mari și mici, bănci, biserică, capitaliști etc. Să dea fieșteciune numai venitul de pe o zi în tot anul apoi răspund eu că am avea suma necesară. Românii din Aurora o mână de oameni în timp de 5 ani de când sunt eu aici, au plătit biserică făcută pe datorii 6 mil dolari, au bani gata 10 mil dolari biserică, 2 mil dolari are societatea de ajutorare, plătesc preotul cu 100 dolari la lună plată fixă, cantor și crăznic cu 15 dolari la lună, și o fac nesiliți, din bună voie și abia așteaptă să trecem peste criza ce dăinuie în America să se apuce de zidirea unei biserici noi — că cea de azi e prea mică — protejată cu 40 mil de dolari. Și eu sunt singur, nesprițit de nimeni decât de bunăvoința și iubirea poporului meu, d'apoi în țară unde sunt atâția oameni de valoare cât s-ar putea face!

Binevoiața împărțită congresului tuturor femeilor române care se va aduna la sărbătorile Rusalelor în Sibiu, omagii mele, și spiritul sf. care s'a pogorât peste sfinții Apostoli în chipul limbilor de foc, să aprindă și să lumineze sufletele nobile adunate în congres pentru scopul sublim și ca oarecând sfinții apostoli să lăscă în toate locurile locuite de români dragostea de neam, nu numai cu vorbe frumoase ci mai vărtos cu fapte rodnice spre mărirea marelui Dumnezeu și spre mândria și întărirea neamului românesc.

Primiți Prea stim. Doamnă respectuoasele mele urări de bine etc.

Devotat
preotul Ioan Pop.

Organizația Slovacilor. Bărbații conducători ai Slovacilor de toate nuanțele, radicali și social-democrați, în număr de 30, s'au întrunit alături în Budapesta.

»Kel. Ért.« e informat, că frunțașii intrunții au stabilit, că partidul național slovac e unitar și pentru promovarea intereselor politice, economice și culturale slovace, este de lipsă organizarea unui *Consiliu național slovac*. Consiliul se va compune din opt membri și din președintele partidului slovac.

Consiliul va reprezenta în afară unitatea poporului slovac, iar în interiorul partidului va susține ordinea și buna înțelegere.

După intrunire s'a dat un banchet, la care au luat parte dintre membrii cehi în delegații *Kramarz, Sedlak, Udrzal și Vanek*. S'au rostit mai multe vorbiri, între cari amintim vorbirea lui *Kramarz*, care a închinat întru întărirea unității *ceho-slovace*.

Mangraiade.

— Declarații obraznice de ale lui Mangra. —

Cunoscutul voiașor politic dela »Az Est« și cel mai nou bărfitor al României în coloanele »Est«-ului, dl *Fényes László*, a vizitat zilele acestea pe vicarul *Vasile Mangra*, la Oradea. I-a luat un interviu pe care îl publică în nrul mai nou al ziarului.

Dacă declarațiile lui Mangra sunt redacte fidel — despre ce nu avem motiv a ne îndoi — ele constituie una din cele mai infame calomnii adresate poporului românesc atât celui de aici cât și frunțașilor din România, pe cari le respingem cu cea mai mare indignare.

Ce a zis Mangra?

Dl. *Fényes* spune, cum s'a introdus în casa vicarului, unde în salon, între alte icone se află portretul în cincografie, aproape în mărime naturală, al lui — *Tisza*....

Dl. *Fényes*, după o mică convorbire, îi pune întrebarea, că unde, când și pentru ce s'a desfășurat punctul de vedere între el, vicarul și între »patrioticii Români«?

— E greu a răspunde precis la această întrebare — a zis Mangra —

deoarece lucrul s'a dezvoltat treptat. Eu nu m'am schimbat, dar *politicii români din Ungaria au lipsă de reclamă, înainte de alegeri....*

Aceasta e primul neadevăr eșit din gura vicarului.

— Dar Sfinția Ta, ai înjurat mai înainte pe Unguri — a zis *Fényes*.

— Când s'au respins cu rigiditate pretenșiunile române, am luptat și eu, dar văzând acum, că *politica lui Tisza are direcția pe care am urmat-o eu, și mai înainte politica română*, ar fi ridicol să persist ca contrar.

Iată un galimatias, pe care îl face Mangra, sau *Fényes*, dar mai probabil amândoi.

Și tot în felul acesta răspunde Mangra la întrebarea pusă de *Fényes*, că pentru ce *politicii români sunt stăpâniți azi de alte idei*, deosebite de cele de mai înainte?

— Sunt în delir, — a zis Mangra, vorbind în cofuzie când de Românii de aici, când de cei din România.—După mobilizarea ultimă contra Bulgariei au pus mâna ultraștii pe conducerea politică și *aceștia sunt tocmai Românii din Ungaria*.

(Auziți absurditatea: Românii din Ungaria au pus mâna pe conducerea politicii în România!)

Ar fi timp pierdut să ne mai ocupăm cu astfel de flecării fără rost!

Ce primește Mangra?

Ca încheiere, Mangra s'a plăna că primește din România corespondențe în plic, în care e atacat și batjocorit. Iată una din acestea:

Trădătoru'ui Mangra.

Oradea-mare
(România de dincolo de Carpați.)

»Ca aducere aminte de 3. Maiu 1848.

»Trăiască solidaritatea politică a Românilor din Ungaria și independența lor națională!

»Opinia publică din România în semn de dispreț față de vicarul Mangra.»

Iată câteva din cele mai nouă secături Mangraiaide.

Din cercurile învățătorimii.

— Adunarea de primăvară a Reun. Inv. gr. cat. arhidiecezani desp. Alba-Iulia — Esamenul școlar din Șard.

Micești 29 Mai. n.

Reuniunea învățătorilor »gr. cat. arhidiecezani, desp. Alba-Iulia, și-a ținut adunarea de primăvară la 28 Maiu a. c. în frumoasa comună Șard. Au fost prezenți toți învățătorii afară de unul.

Adunarea a fost deschisă de către președintele, dl. *Georgiu Spătaceanu*, printr-un discurs potrivit, arătând poporului prezent în număr mare, rostul școlii, ca fiind nedespărțită a bisericii, în creșterea morală a tinerimei. Colegul *Nicolau Dușa* a vorbit de asemenea despre școală, arătând că școala e unica armă, cu ajutorul căreia ne putem păstra moștenirea dela strămoși, și ne putem asigura un trai mai demn. Vorbirea a fost ascultată cu un deosebit interes de mulțimea poporului, asupra căruia a făcut o deosebită impresie.

Coincidând ținerea esamenului local cu timpul fixat pentru ținerea adunării și fiind timpul înaintat, — diferitele puncte din program au fost discutate cu grabă. Toți membrii comitetului au fost realeși.

Seara, la masa comună pe care am luat-o în casa ospitală a colegului din loc *Aurel Pop*, sa încins o vie discuție asupra diferitelor chestii școlare și pedagogice, animată fiind din când în când de dușoșia doinelor noastre. Noul preot on. domn. *Elie Magda*, în decursul discuției, ne-a făcut să înțelegem că dânsul nu e străin de păsurile și străduințele noastre dascălești și școlare, arătând că e un bun sprijinitor al învățământului și culturalei românești.

Atât harnicul învățător local *Aurel Pop*, cât și domnișoara colegă *Ana Dănilă* au dat, cu ocazia esame-

nului, dovadă că își cunosc și împlinesc cu conștiințositate chemarea de luminători ai poporului, aranjând — pe lângă rezultatul frumos al esamenului, — a doua producțiune teatrală cu prunci de școală, în acest an.

Țin să aduc mulțumite și în acest loc stimatului domn. coleg local în penziune, *Ioan Dumitreanu*, care prin împărțirea de premii în bani, în sumă de vre-o douăzeci coroane, de un șir întreg de ani contribuie la îndemnul de muncă și progres al tinerimei școlare.

Vasiliu Abușeanu
Învățător.

Examele de scris-cetit.

Ni se scrie, că în cercul Cohalmului sa ținut examenul de scris și citit în 27. n. c. dar alegătorii din comunele frunțașe ce sunt în cercul acesta s'au prezentat în număr mic. Laudă se poate aduce, Românilor din comuna *Homorod* cari, la poveștele bune ale parobului *Dănilă Sasu* au luat parte în număr îndestulitor. Sau prezentat, 34 de Români și 11 Țigani *Homorogeni*, stiutori de carte, cu toți 45. de *Homorogeni*, cari au depus cu toții examenul cu cel mai bun succes.

ȘTIRI.

— 19 Mai 1914.

Știri din România. »Societatea numismatică română«, sărbătorind anul acesta 10 ani dela înființare, a hotărât să bată o medalie comemorativă, a cărei execuțiune va fi la înălțimea progreselor artistice și tehnice realizate până acum pe acest teren în Țară.

— Casa centrală a băncilor populare și cooperativei sătești a dăruit pentru cumpărarea unui submarin suma de 26.000 lei.

— În vederea executării monumentului pentru soldații morți în campania 1913, numeroși sculptori au înaintat d-lui locot. colonel *Radovici*, președintele comitetului de inițiativă, machetele acestui monument. Cu ocazia marilor serbări populare ce se vor da în Parcul Carol în zilele de 24, 25 și 26 Mai (*Rusalii*) în vederea mării fondului necesar ridicării monumentului, machetele vor fi expuse iar juriul de artiști instituit se va pronunța asupra lor.

— Ministerul lucrărilor publice a acordat o reducere de 75 la sută pentru cl. III și 50 la sută cl. II tuturor persoanelor din provincie cari vor să asiste la aceste serbări. Reducerea în cupe la 25 Mai v. și ține până la 28 Mai v. inclusiv.

— Pe seama ministerului de război s'a deschis un credit extraordinar de 10.700.000 lei pentru diferite construcțiuni militare în Dobrogea-nouă.

— În vederea vizitel țărului în România, ministrul de interne a pus în vedere tuturor dezertorilor ruși aflați în Țară, ca nimeni nu să se deplaseze din locurile lor până la 6 Iunie v. Cei cari vor contraveni acestei dispozițiuni vor fi imediat izgoniți din țară. Același măsură se va aplica și față de potenținștii autorizații să stea în România.

— În zilele de 31 Mai, 1 și 2 Iunie v. va avea loc la Târgoviște a VII-a serbare federală de gimnastică.

Preparandie română de fete în Lugoj. Cetim în »Unirea«: Ministrul de Culte și instrucțiune publică, cu dtul de 18 Mai a. c. Nr. 47070, a conces deschiderea unei preparandii gr.-cat. române de fete în Lugoj. Acest institut împreunat cu internat se va deschide la 1-a Septembrie a. c. așa, că în anul acesta se deschide numai cursul I și în următorii ani se vor deschide cursurile următoare, până ce va fi complet.

Aviz. Damele și domni, cari vor participa la congresul »Uniunii femeilor române din Ungaria« să binevoiască a se anunța cel mult până în 5 Iunie n. a. c. și a se îngriji cu posibilă grabire de bilete pentru mesele comune din 8 și 9 Iunie a. c. și de bilete pentru concert și reprezentație teatrală.

Observăm, că la masa din 9 Iunie oferită delegatelor poate participa și alt public, solvind taxa cuvertei. Taxa cuvertei pentru o masă e de cor. 4.50.

Bilete pentru concert și teatru se vând la Librăria arhidiecezană și seara la casă.

Sibiu, la 31 Mai 1914.

Biroul Reuniunii femeilor române din Sibiu.

Pentru studenții clujeni, eliminați. Am publicat într-un număr trecut scrișoarea deschisă a preotului din Ploești, *N. Vasilescu*, prin care declară că dânsul stă la dispoziția celor doi studenți români, eliminați dela universitatea din Cluj pentru telegrama trimisă Ligii Culturale, și le va procura mijloacele pentru a-și continua studiile în Țară.

Același insușieșit preot a lansat un inimos apel către ploeșteni, în care, după ce arată împrejurările între cari cei doi studenți au căzut victime ale șovinismului, — apelează la obolul tuturor ca să contribuie la reușita materială și morală a serbarei, pe care ploeștenii o vor aranja în ziua de 31 Mai v. la Ploești, în onoarea celor doi studenți, cari încă sunt invitați la această serbare.

Ploeștenii — scrie corespondentul din Ploești al »Universului« — vor astfel să întreție în București pe acești doi studenți pentru studii, ca să nu-și compromită viitorul din capriciul șovinismului maghiar.

Contele Czernin decorat de regele Carol. Ziarele din Budapesta sunt informat, că regele Carol al României a oferit contelui Czernin Marea Cruce a ordinului Coroana României.

Despre catastrofa vasului »Empress« sosesc știri — necontrolabile încă — după cari numărul victimelor ar fi cu mult mai mare decât se credea la început. Ciocnirea s'a produs, nu cu un munte de gheață cum anunțau primele știri, ci cu vaporul svedez »Storstad« care încă a suferit unele avarii la proră. Ambele vase plecaseră în același direcție, spre Europa; și încă până se aflau în gura râului St. Laurentiu, »Storstad«, pierzându-și, din cauza ceței, direcția și voind să revină în linia corectă, s'a ciocnit de vasul »Empress of Irland« cu atâta putere, încât acesta în timp de 10 minute s'a scufundat sub apă. Când au sosit la fața dezastrului vasele pornite în ajutor, »Empress« era deja scufundat. Știrile despre numărul victimelor sunt contradictorii. Sămbătă dimineața societatea »Canadian Pacific«, căreia aparținea vasul scufundat, a dat următorul comunicat: »Cu catastrofa vasului »Empress of Irland« au pierit 1032 persoane și au fost salvate 355, adică 18 pasageri de cl. I, 131 de cl. II, și de cl. III. 206 membrii ai echipajului. Pe bord se aflau în momentul ciocnirii 1387 de persoane». Până acum au fost pescuite 400 de cadavre. Se afirmă că în această catastrofă a pierit și celebrul artist englez *Irwing* împreună cu soția sa.

După cum povestește un chelner, care a fost salvat, între cei înecați ar fi o mulțime de muncitori croați, cari plecaseră spre casă.

Vasul »Empress« a fost asigurat cu 12 milioane funți sterlingi (300 milioane coroane), din cari 6 milioane f. st. era asigurarea vasului, 4 milioane a încărcământului de pe el și 2 milioane a diferitelor obiecte ale pasagerilor.

Necrolog. Cu adâncă durere anunțăm moartea iubitelui nostru soț, tată, frate, moș și sooru *Augusto Mazzuchi*, arhitect, decedat Joi, în 28 Maiu st. n. a. c. în vârstă de 66 ani. Înormântarea a avut loc Sămbătă, 30 Maiu, în cimitirul central din Sibiu. — Jalnica familie.

— Odihnească în pace!

Cântecul românesc în Paris. »Le Gaulois« scrie: Câțiva privilegiați din lumea eleganței și a artelor au fost invitați Marția trecută la dna Paul Poireon (Paris) ca să asculte două coruri liturgice românești, acompaniate de orgă. Coriștii, sub conducerea maestrului lor, dl. Șt. Popescu, au cântat minunat de bine, făcând o impresie măreață. Cântările religioase alternau cu arii populare românești, admirabil nuanțate și executate așa că mai toate au fost bisate.

Un omagiu adus culturii românești. Din Iași se anunță: D-l *Hagi Selahedin*, profesor de limba și literatură franceză la Universitatea din Constantinopol, a anunțat pe profesorii Universității din Iași, că a hotărât să înscrie pe copilul său la liceul internat din Iași, ca un omagiu adus țieșenilor în special și Românilor în genere pentru primirea frumoasă ce s'a făcut excursioniștilor otomani în România.

Știri mărunte. Ziarele spaniole anunță că A. S. R. principesa *Elisabeta a României* a sosit la Madrid, unde va sta 5 săptămâni la familia regală spaniolă.

— Sublocotenentul aviator *Nestorov* — se anunță din Kiev — a parcurs pe un aparat *Nieuport*, 1400 chilom. într-o singură zi.

— În Stuttgart a încetat din viață inginerul *Mausser*, inventatorul armei cu același nume.

In atențiunea obștel românești. A apărut volumul »Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român.« Din publicațiile partidului național român din Transilvania și Ungaria. Prețul 50 fliori. Se poate comanda de la Institutul »Concordia«, Arad.

Aviz. D-l deputat *Dr. Nicolae Șerban* caută pentru cancelaria sa din Făgăraș un candidat de avocat cu practică. Condiții favorabile. 2—7

O doborâre de casă răspândită. Căutarea continuă după spiritul Franzbrantwein și sarea lui *Moll*, dovedește că întrebunțarea lor, ca fricțiune alinătoare de dureri reumatice are efect bun. — Sticla 2 oor.

Se trimite zilnic cu rambursă poștală de liferantul curții c. și r. A. Moll, Viena Tuchlauben 9. În depozitele din provincie să se ceară expres preparau lui *Moll* provăzut cu marca de scut și subscriere. — (4).

Publicațiune.

Expoziția de animale și alergările de cai de la Constanța ce trebuiau să aibă loc în zilele de 20—21 Maiu v. a. c. s'au amânate pentru zilele de 25 și 26 Maiu v. a. c. în ziua de 25 Maiu va avea loc expoziția de iepi, mânji și oi, iar la 26 Maiu, decernarea premiilor și alergări.

Direcțiunea căilor ferate a făcut o reducere de 50%.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Din Târlungeni ni se scrie: În Duminica de 24 Mai st. n. a. c. s'a ținut în comuna noastră Târlungeni sărbătura pomilor și a pasărilor. Sărbătura s'a început cu un »Căvânt festiv« ținut de învățătorul *Nicolae Hamza* care a arătat însemnătatea pomilor și pasărilor în viața economică. Au urmat apoi mai multe cântări și poezii ocazionale. Publicul ce era de față a rămas deplin satisfăcut de prestațiunile elevilor. În legătură cu aceasta s'a ținut și »Maialul« școlii, la care au luat parte toți locuitorii comunei. Favorisați de un timp frumos s'a petrecut bine până seara târziu.

De închiriat. În Timișul de jos lângă gară, se află o locuință de vară mobilată de închiriat. Informații se pot lua la Dr. T. Șbarcea, medic (Brașov, Str. Caterinii Nr. 8). 3—3.

În laboratorul de analize chimice, microscopice și bacteriologice al D-ului Aurel Dobrescu, medic de spital, specialist în boalele interne se efectuează: analize de urină, sânge, sucursi gastrice, scuipat, secrețiuni etc.

Consultațiuni: zilnic dela 11—3 oare d. a.

Brașov, Piața mare (Târgul Cailor Nr. 4) Numărul telefonului 271.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Brar-iss & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Broșea

Restaurant-grădina »Schneiderzwinger«

lângă băile săsești. — Târgul Cailor.

Bucătărie excelentă ardelenască. Se pot face abonamente la prânz săptămânal și lunar. Prânz pe zi (supă, rasol și friptură după listă) 1 cor. 20.

Bere proaspătă, vinuri bune.

Serviciu prompt.

Rog, ca on. public și stim. oaspeți din România să-mi sprijinească întreprinderea mea.

Cu stimă

Traian Surd,
restaurator

13—100

M. Neumann

TAILLEUR.

Furnisorul curții imperiale regale.

Fondat la 1845

V EST M I N T E pentru domni, băieți și fete, gata și la comandă.

A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis.

B R A Ș O V.

7—10

Vă rugăm să priviți le nvitraile
LANG, ROSENTHAL & PALMHERT
 Târgul boilor Nr. 1. BRAȘOV, Strada porții Nr. 4. (89-50)

Magazinul
Berbecar & Czink

BRAȘOV, Str. Vămii Nr. 7, Telefon 470.

Manufactură, Pânzării, Mode și Noutăți, confecțiuni pentru Dame.
 Cel mai bine asortat în Lingerie pentru Bărbați și dame. — Prețuri fixe. — Mai ieftin ca ori unde. Casa de încredere.

Stabilimentul de hidroterapie

al Eforiei școalelor centrale gr. or. române din Brașov (în edificiul Băii de aburi, Brașov, Strada Prundului Nr. 4) s'a deschis în 2 Mai st. n. a. c. Medicul dirigent: **Dr. G. Baiulescu**, dă consultațiuni în fiecare zi dela orele 7-9 a.m. și 4-5 p.m. Administrațiunea băilor. 6-25

Deschiderea Grădinei restaurantului dela promenadă!

Am onoare a aduce la cunoștința On. public că am deschis **GRĂDINA RESTAURANTULUI** aranjată foarte modern și cu gust, cu o construcție **unică** în felul ei, care nu s'a mai văzut aci. Sper că cu bucurarea recunoscută ca foarte bună (prețuri egale) Bere de Steinbruch prima calitate, vinuri de ardeal esecelente, cum și cu un serviciu prompt și cu atențiune se mulțumesc în toate privințele pe on. oaspeți. În fiecare seara concertează renumita Capelă a lui **DICK GYURI**

Rugând sprijinul On. public semnes cu toată Stima:

M. SCHUSTER
 BIRTAS.

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că am aranjat din nou.

Cafeneaua mea Drechsler
 din Brașov.

În urma comodităților ce le oferă cafeneaua este locul de întâlnire a clasei inteligente. În fiecare seară concertează escelentul taraf de lăutari al lui

Nicolae Gălușcă

și astfel oferă onor. oaspeți o discreție plăcută, cu executarea de melderii românești și internaționale.

Ziare românești din România și de aici.

Cafeneaua mea e deschisă toată noaptea și aici se servesc mâncări reci și beuturi exceleente din țară și străinătate.

Rugând și pe mai departe onor. public pentru binevoitorul sprijin, sunt

Cu distinsă stimă
Wenzel Chudoba
 cafegiu.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgin-român (Oláhszentgyörgy, Besztercze-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuințează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de bescică, biliare și de rinichi, emoroide, la hemoragie și catare de mitră.

Că bae (scaldă) influințează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, paranastritice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se descid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de **2-5 cor. la zi**, în hotele și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc ș. alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din veci., Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor. Călea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. publi.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt în încredințarea de soc. pe soții curat românești „HEBE”.
 Președintele direcțiunii: **Dr. TEODOR MIHALI.**

Băile și apele minerale sunt în încredințarea de soc. pe soții curat românești „HEBE”.
 Președintele direcțiunii: **Dr. TEODOR MIHALI.**

Fraților!

Azi ne întâlnim la

Suciu

în grădina Restaurant Nr. 5

unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări bune — pește de Olt, odăi de durmit, în toată seara muzică

Toate calitățile de:

Ciorapi pentru domni

Ciorapi pentru dame

Ciorapi pentru copii

Articoli de sport etc. etc.

Jachete moderne, Figaros. Gulere, manjete, cravate recunoscute ca executare bună și solidă cu prețuri fixe moderate, se află în Magazinul fabricii de împletituri și tricotaj din Brașov:

J. TEUTSCH & Cie

5-50

STRADA PORȚII Nr. 6.

Expert de croitorie încredințat de Minister

Tellmann Béla

Salon de modă în BRAȘOV
 Franciscosul, Colțul Târgului Calilor asdeupra mag. Sacher

Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stoffe mode ne indigene.

Confecționale de mantale englezești pentru dame și costumuri. 34-50 Pentru studenți și orășeni prețuri moderate.

Comande din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.

Administr. „Gazetei Transilvaniei”.